ชื่อผลงานวิจัย (ไทย)

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการมีจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

ชื่อผลงานวิจัย (อังกฤษ)

CAUSAL FACTORS INFLUENCING PUBLIC MIND OF MATTHAYOMSUKSA II STUDENTS IN BANGKOK EDUCATIONAL SERVICE AREA III

ชื่อนักวิจัย

นางสาวจุฑาพร นาครอด

ปีที่ผลงานวิจัยเสร็จ

2554

ประเภทของงานวิจัย

ประถม-มัธยมศึกษา

คำสำคัญ

จิตสาธารณะ , ปัจจัยเชิงสาเหตุ , การอบรมเลี้ยงดู , สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

ความเป็นมา/หลักการและเหตุผล

สังคมไทยในปัจจุบันนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะความเติบโตทางด้านวัตถุ ซึ่งเปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมทุนนิยมที่มุ่งพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้าน ในขณะที่ความเจริญทางด้านวัตถุกำลังก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว แต่จิตใจของมนุษย์ไม่ได้เจริญก้าวหน้าตามวัตถุไปด้วย และจากความเจริญทางด้านวัตถุ และกระแสการเร่งพัฒนาด้านต่างๆ ทำให้คนหันไปสนใจเรื่องของตนเองมากขึ้น ความคิดเกี่ยวกับเรื่องส่วนรวมเริ่มลดน้อยลง คนในปัจจุบันเกิดการรับรู้ความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของราชการที่คนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ เป็นสิ่งที่ตนเองสามารถนำมาใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล หากแต่เป็นหน้าที่ของภาครัฐหรือข้าราชการพึงจักต้องดูแลรักษาให้คงสภาพอยู่ จึงพากันละเลยหรือไม่สนใจที่จะดูแลรักษา

จากปัญหาที่เกิดขึ้นต่อสังคมไทยแสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังขาดจิตสาธารณะ ซึ่งความพยายามในการปลูกฝังจิตสาธารณะปัจจุบันได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 7 กล่าวว่า ความมุ่งหมายและกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนรวมถึงการรู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ นอกจากนี้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้จิตสาธารณะเป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ โดยที่สถานศึกษาจะต้องมีชั่วโมงให้เด็กทำกิจกรรมสาธารณะ รวม 165 ชั่วโมง โดยใน ป.1 – ป.6 นั้น จะต้อง

ทำกิจกรรม 60 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 45 ชั่วโมง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 60 ชั่วโมง นับว่า เป็นสิ่งที่ดียิ่งเพราะเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมเพื่อสาธารณะประโยชน์มากขึ้น และในการสร้างจิตสำนึกด้านต่าง ๆ ที่ได้ผลนั้น

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538 : 77) กล่าวว่าควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็กโดยเฉพาะวัยเด็กช่วงอายุ 3 – 8 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการปลูกฝัง และส่งเสริมจริยธรรมและวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง และแนวทางในการเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมว่าจะต้องเกิดจากการคลุกคลีกับความถูกต้อง การปลูกฝังอบรม การฝึกปฏิบัติ การเห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและจะต้องอาศัยสถาบันทางสังคมหลายส่วนเข้ามาร่วมมือกันทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนาและสื่อมวลชน โดยเฉพาะโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกใหม่ของสังคม ซึ่งเป็นสถาบันที่จะช่วยพัฒนาจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นเป็นอย่างดี

จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติ จิตสาธารณะเป็นลักษณะที่สำคัญของการเป็นพลเมืองดีของประเทศ เพราะบุคคลที่มีจิตสาธารณะจะเป็นผู้ที่ตระหนักในสิทธิของตนเอง ไม่ล่วงล้ำสิทธิของผู้อื่น ซึ่งเยาวชนจะต้องให้ความสำคัญและตระหนักในสิ่งนี้ ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันในการปลูกฝังจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับบุคคลในชาติ โดยเฉพาะในเด็ก เพราะเด็กเป็นวัยที่ผู้ใหญ่สามารถปลูกฝังลักษณะอันดีงามให้เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าทำในวัยผู้ใหญ่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเชิงสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การปลูกฝังจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรเชิงสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การปลูกฝังจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. เพื่อศึกษาตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุต่าง ๆ ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การปลูกฝังจากโรงเรียน การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม กับจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 มีจำนวนโรงเรียน 42 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 397 ห้องเรียน และมีจำนวนนักเรียน 17,215 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) จำนวน 8 โรงเรียน 16 ห้องเรียน และจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 645 คน

วิธีการวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรสาเหตุ ได้แก่

www.thaiedresearch.org

1.1 การอบรมเลี้ยงดู

1.2 สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน

1.3 การปลูกฝังจากโรงเรียน

1.4 การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ

1.5 การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ จิตสาธารณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ จำนวน 30 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 18 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน จำนวน 15 ข้อ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามวัดการปลูกฝังจากโรงเรียน จำนวน 13 ข้อ

ฉบับที่ 5 แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับ จิตสาธารณะ จำนวน 14 ข้อ

ฉบับที่ 6 แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

2. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลยื่นต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. จัดเตรียมแบบสอบถาม ได้แก่ แบบสอบถามวัดจิตสาธารณะ แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู แบบสอบถามวัดสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน แบบสอบถามวัดการปลูกฝังจากโรงเรียน แบบสอบถามวัดการรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ และแบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม จำนวน 660 ชุด ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ประมาณไว้ เพื่อใช้ในการคัดเลือกแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบไม่สมบูรณ์ หรือมีร่องรอยของความไม่ตั้งใจตอบ

4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ในระหว่างเดือนธันวาคม 2552 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2553

5. นำแบบสอบถาม/แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาตรวจสอบและคัดแยกแบบสอบถาม/แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่ได้รับการตอบที่ไม่สมบูรณ์ โดยพิจารณาตามขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ หลังจากคัดแยกแล้วได้แบบสอบถาม/แบบวัดระดับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 645 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.73 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บจริง จำนวน 660 ฉบับ

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ มาทำการตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และนำคะแนนมาจัดระบบข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายของข้อมูล เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงของตัวแปรแต่ละตัว

2. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson-Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญด้วยค่าที (t)

3. วิเคราะห์ค่าความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) ตรวจสอบการแจกแจงเป็นโค้งปกติ และแปลงข้อมูลเป็น

www.thaiedresearch.org

คะแนนมาตรฐานด้วยโปรแกรมเตรียมข้อมูล PRELIS

4. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของโมเดลการวัด (Measurement Model) ของตัวแปรแฝงแต่ละตัว เพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรสังเกตได้แต่ละกลุ่มนั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมสำหรับตัวแปรแฝงที่กำหนดไว้

5. วิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อจิตสาธารณะ และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate = ML) เพื่อวิเคราะห์โมเดลตามภาวะสันนิษฐานที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ พบว่าองค์ประกอบของตัวแปรสาเหตุทุกตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับองค์ประกอบของจิตสาธารณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำถึงปานกลาง

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุตามภาวะสันนิษฐานก่อนการดำเนินการปรับรูปแบบไม่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยภายหลังดำเนินการปรับรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ แล้วดำเนินการปรับรูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ใหม่พบว่า ค่าสถิติและดัชนีส่วนใหญ่มีค่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะ พบว่ารูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยสาเหตุต่าง ๆ สามารถอธิบายความแปรปรวนต่อจิตสาธารณะได้ร้อยละ 75.80 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมต่อจิตสาธารณะมากที่สุดได้แก่ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม รองลงมาได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การปลูกฝังจากโรงเรียน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .764 .702 .564 .558 และ .248 ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรแฝงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับจิตสาธารณะ การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังจากโรงเรียน และสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .764 .564 .546 .446 และ .248 ตามลำดับ ส่วนตัวแปรสาเหตุที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะมากที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และการปลูกฝังจากโรงเรียน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .156 และ .112 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา จากผลการวิจัยพบว่าการปลูกฝังจากโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ต่อจิตสาธารณะของนักเรียนแต่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งผู้บริหารและครูทั้งโรงเรียน โดยครูผู้สอนอาจจะสอดแทรกและสอนให้นักเรียนมีความตระหนักถึงความมีจิตสาธารณะอยู่เสมอ ทางโรงเรียนอาจจะจัดเป็นนโยบายของโรงเรียนว่าโรงเรียนจะต้องสร้างให้ทุกคนมีจิตสาธารณะโดยอาจจะจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นเพื่อที่เสริมสร้างจิตสาธารณะ ซึ่งในการจัดกิจกรรมอาจจะร่วมมือกับผู้ปกครอง ช่วยกันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อจิตสาธารณะของนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองควรที่จะสอนให้ลูกมีจิตสาธารณะต่อสังคมตั้งแต่เด็ก โดยการอบรมและปลูกฝังให้ลูกกระทำ

www.thaiedresearch.org

ความดีเพื่อส่วนรวม โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองอาจจะพาลูกเข้าร่วมกิจกรรมที่สร้างจิตสาธารณะให้แก่เด็ก และนอกจากนี้การแสดงออกของการมีจิตสาธารณะของพ่อแม่ ผู้ปกครองก็มีส่วนสำคัญ เพราะจะทำให้เด็กเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พ่อแม่ ผู้ปกครองแสดงออก

3. จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลทางตรงและมีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดต่อจิตสาธารณะของนักเรียน คือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งตัวแปรดังกล่าวเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภายในตนเองทั้งสิ้น ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างและกระตุ้นให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าวขึ้นภายในตัวนักเรียนเพื่อเป็นการปลูกฝังและสร้างจิตสาธารณะให้กับตัวนักเรียนอย่างมั่นคงในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างรูปแบบความสัมพันธ์ขึ้นมา โดยบูรณาการทฤษฎีของตัวแปร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะกับกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันออกไป เช่น นักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 หรือระดับอุดมศึกษา ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายน่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาจิตสาธารณะของเยาวชนต่อไป

2. เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะที่สามารถพัฒนาการเกิดขึ้นได้ตลอด ดังนั้นควรมีการศึกษาระยะยาว เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวแปรต่าง ๆ ของรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะตามพัฒนาการของนักเรียน

3. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปร สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของจิตสาธารณะได้ร้อยละ 75.80 ดังนั้นควรมีการนำตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ตัวแปรไปศึกษาในรูปแบบของการวิจัยเชิงทดลอง

www.thaiedresearch.org